

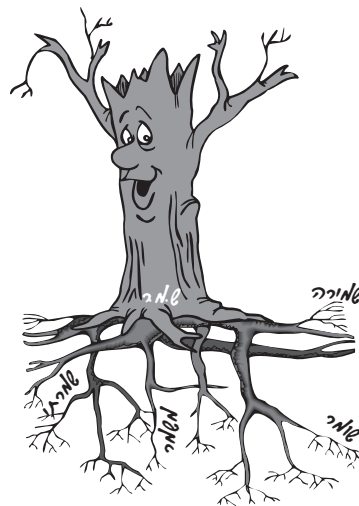
מאגר משימות מבחן למשוב הבית-ספרי בעברית

שורשים, ניצנים ומשפחות ניצנים

שם התלמיד: _____

כיתה: _____

תאריך: _____

שורשים, מילים ומשפחות מילים

לתלמיד

כל המשימות שלפניכם עוסקות במילים ובשורשים שלהן. בכל משימה נראה איך אנחנו יכולים להיעזר בשורשים בצורות שונות.

חלק א

במשימה הראשונה, "רונית אוהבת לחקור", ניעזר בשורש כדי למצוא מילים שונות מאותה משפחת מילים.

רונית אוהבת לחקור

1. לפניכם קטע קצר שחסרות בו מילים. כל המילים שחסרות הן מאותו השורש. השלימו את המילים לפי השורש הנתון. **שימו לב לכתיב של המילים!**

שורש - ח.ק.ר

רונית היא ילדה שאוהבת מאוד לחקור דברים, ולכן כולם קוראים לה

רונית ה. _____ . בעצם זה לא מפתיע, כי אבא של רונית הוא

_____ פרטי ועובד במשרד _____ . לפני כמה ימים ביקשה

רונית מחבריה עזרה ב. _____ שלה, אך הם השיבו לה שקשה להם

לעזור לה מפני שהם לא אוהבים _____ דברים.

חלק ב

במשימה הבאה נראה כיצד השורשים של המילים עוזרים לנו לפרש ולהבין מילים חדשות שאנחנו לא מכירים.

קראו את הקטע הבא.

בְּנֵי הָאָדָם הָרִאשׁוֹנִים שָׁחִיו בְּאֶזְרוֹנָו הָיוּ צִידִים וְלִקְטִים, וּמָצְאוּ אֶת מְזוֹנָם בְּסִבִּיבָתָם הַטְּבָעִית. לִפְנֵי אֲלֹפֵי שָׁנִים הִחֲלוּ בְּנֵי הָאָדָם לְשַׁנּוֹת בְּהַדְרָגָה אֶת סִבִּיבָתָם הַטְּבָעִית וְהִתְאַיְמוּ אוֹתָהּ לְצַרְכֵיהֶם. רֵאשִׁית הֵם בִּיתוֹ כְּלָבִי בָר כְּדִי שְׂיַעֲזְרוּ לָהֶם בְּצִיד, וְשָׁמְרוּ עֲלֵיהֶם וְעַל מְשֻׁפְחָתָם וְיֵאָרְחוּ לָהֶם לְחִבְרָה. לְאַחַר מִכֵּן הֵם תִּרְבְּתוּ צִמְחֵי בָר וְגִדְלוּ אוֹתָם, וְהִחֲלוּ לְבֵית בְּעָלֵי חַיִּים אֲחֵרִים, כְּדִי שְׂיִשְׁמְשׁוּ לְעִבּוּדַת הָאָדָמָה וְלִמְאָכֶל. לְשִׁנּוּיִים אֵלּוּ, שָׁבְנֵי הָאָדָם עָשׂוּ בְּמִקּוֹם הַמְחִייה שְׁלָהֶם, קוֹרְאִים הַמְהִפְכָה הַחֻקְלָאִית.

ניעזר בשורשים ובמשפחות מילים כדי לפרש מילים קשות בקטע.

2. בקטע מופיע המשפט "בְּנֵי הָאָדָם הָרִאשׁוֹנִים שָׁחִיו בְּאֶזְרוֹנָו הָיוּ צִידִים וְלִקְטִים".
צִידִים הם בני אדם שְׂצָדִים חיות.
הסבר מה פירוש המילה לִקְטִים.

לִקְטִים הם בני אדם ש _____ מזון.

3. בקטע מופיע הביטוי "לְבֵית בְּעָלֵי חַיִּים".

א. המילה לְבֵית המופיעה בביטוי "לְבֵית בְּעָלֵי חַיִּים" באה מן המילה _____.

ב. פירושו של הביטוי "לְבֵית בְּעָלֵי חַיִּים" הוא: להפוך את בעלי החיים

לחיות _____.

4. בקטע נאמר כי האדם "תְּרַבֵּת צְמַחֵי בָר". מה פירוש לְתַרְבֵּית צְמַחֵי בָר?
הקיפו את האפשרות הנכונה:

- א. להשקות כל יום את צמחי הבר
- ב. להפוך את צמחי הבר לצמחים מתורבתים, שהאדם יכול לגדל
- ג. להכין מצמחי הבר תרופות ומזון שהוא טוב לבריאות
- ד. לאכול צמחי בר מסוגים רבים

5. בקטע נאמר כי "לְשֵׁנוּיִים אֱלוֹ, שְׁבַנֵי הָאָדָם עָשׂוּ בְּמָקוֹם הַמְחַיֶּה שְׁלֵהֶם, קוֹרְאִים הַמְּהַפְּכָה הַחֻקְלָאִית".

"מקום מחיה" הוא המקום שבו האדם _____.

6. א. לפניכם מילים שמקצתן מתוך הקטע. לגבי כל מילה חפשו את המילה הקשורה אליה בקשר של שורש (כלומר, מאותה משפחת מילים) והקיפו אותה.

<u>דוגמה:</u>			
המילה סביבה היא מאותו השורש של המילה			
(1) בסיס	(2) שכונה	(3) סיבים	(4) מסביב

המילה מזון היא מאותו השורש של המילה

(1) מלון (2) תזונה (3) אוכל (4) זמן

המילה תעשייה היא מאותו השורש של המילה

(1) לעשות (2) מפעל (3) תעלה (4) משאית

המילה בראשית היא מאותו השורש של המילה

(1) בריאות (2) התחלה (3) שארית (4) ראשון

ב. הוסיפו לצד כל מילה שתי מילים אחרות מאותו השורש:

1. **שמירה** , _____ , _____

2. **עבודה** , _____ , _____

3. **הדרגה** , _____ , _____

חלק ג

במשימה " בית ספר מיוחד" נראָה כיצד השורש יכול לעזור לנו להתאים בין פעלים לבין שמות העצם הקשורים אליהם.

בית ספר מיוחד

7. לפניכם קטע בחרוזים שבחלקו השני חסרות מילים. קראו את הקטע והשלימו את המילים החסרות. המילים שעליכם להשלים הן מילים **מאותו השורש** של המילים המודגשות.

לתמר ויעל יש משחק מיוחד,

הן המציאו בית ספר שכמותו יש רק אחד:

בבית הספר נערכים שיעורים מכל מיני סוגים,

ואחר הצהריים משתתפים הילדים במגוון חוגים -

ילדים שאוהבים **לבשל** משתתפים בחוג **בישול**,

וילדים שאוהבים **לפסל** נהנים בחוג **פיסול**.

חלק מהחוגים בביה"ס לגמרי דמיוניים

ובעולם האמיתי הם אינם קיימים.

למשל -

יש חוג שמחה שבו לומדים לשמוח עד בלי די,

ויש חוג _____ שבו לומדים **שלאהוב** זה כדאי.

יש חוג _____ שבו לומדים **להקשיב** לזולת,

ויש חוג **התבוננות** ובו לומדים _____ בכל פרט.

אם רוצים **לגלות** נרשמים לחוג _____ בכיף ובהנאה,

ואם אוהבים **להמציא** כדאי להירשם לחוג _____ .

ויש עוד חוגים חשובים בהחלט!

לחוג **פרדה** יירשם מי שקשה לו _____ בקלות,

ולחוג **פטפוט** יצטרף מי ש _____ בקביעות.

ומי שרוצה להירשם לבית ספר שכזה

צריך להמציא רק עוד חוג אחד, וזהו זה.

אז בואו נסו גם אתם להמציא

עוד חוג מיוחד ואולי קצת מצחיק.

בחוג _____ לומדים ל _____ .

במשימה המצחיקה "ממציאים מילים" נראה שבעזרת השורש אפשר גם להמציא מילים חדשות.

ממציאים מילים

לפניכם קטע מתוך הספר "רוני ונומי והדב יעקב" שכתב מאיר שלו. במשפחה של רוני ונומי נוהגים להמציא מילים. כמה מהמילים המומצאות מודגשות בקטע, קראו את הקטע ושימו לב למילים אלו.

וּבִינְתִים

הַזְמֵן כְּבָר נְהִיָה יוֹתֵר מְחַמֵּשׁ
וְכָל הַמְשַׁפָּחָה מִתְחִילָה לְהִתְלַבֵּשׁ:
נומי **פּוֹפֶפֶת** כְּפָפוֹת עַל הָרְגְלִים,
רוֹנִי אוֹמְרָת: "אֲנִי מוֹגֶפֶת מְגַפִּים."
אָבָא מְזַמֵּר: "מָה דָב וּמְנַעִים."

וְאִמָּא?

אִמָּא קוֹרֵאת: "מְסַפֵּיק לְהִתְקַשְׁקֵשׁ!
צְרִיךְ כְּבָר לְצֵאת, הַשְׁעוֹן **שׁוֹעוֹן** שֵׁשׁ!
לְהִתְמַהֵר, לְחוּץ הַחוּצָה, מְאָחֵר,
וְתִמְעַלּוּ מְעִיל - כִּי קָרָא!"

8. כתבו לפי מה, לדעתכם, המציאו רוני ונומי את המילים המודגשות.

9. מצאו בקטע עוד שלוש מילים המומצאות באותו האופן שהומצאו המילים המודגשות, והקיפו אותן בעיגול.

10. תמר ויעל רוצות להמציא מילים שיעזרו להן לספר מה הן עושות לאחר שהן חוזרות מבית הספר.
עזרו להן והשלימו את המילים החסרות בקטע בעזרת מילים מומצאות מאותו השורש של המילה המודגשת.

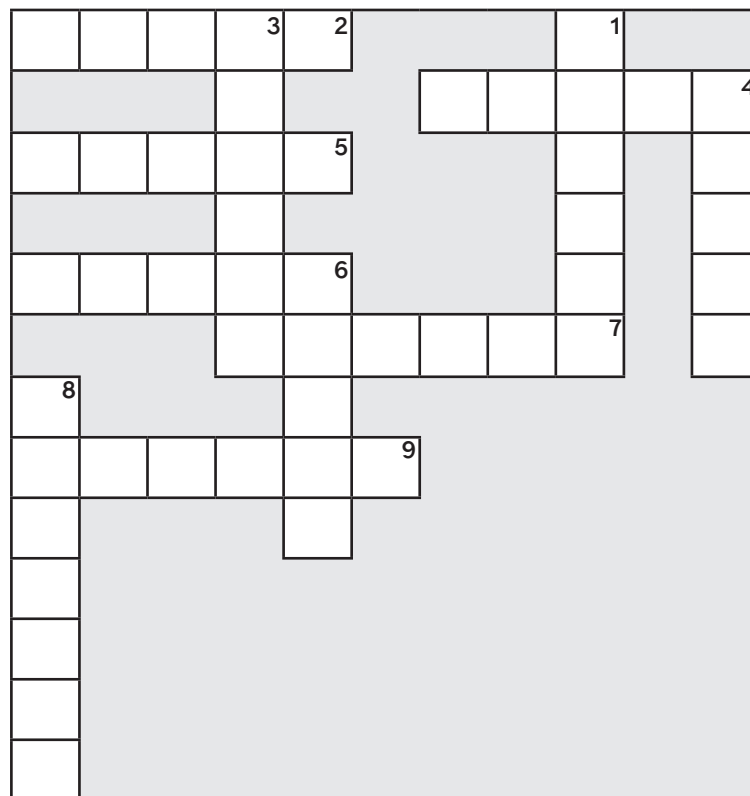
אחר הצהרים מנגנים כל בני המשפחה יחדו: אבא מתופף בתוף, אמא _____ אכנרת
בכנור, תמר מחללת בחליל ויעל _____ בגיטרה. ולפעמים, עסוקות
הבנות ביצירת יצירות: הן צובעות בצבעים, ו _____ במכחול.
בשעות הערב אבא של תמר ויעל מתקן חפצים בבית, הוא מנסר במסור
ו _____ בפטיש. קצת לפני שהבנות נרדמות הן ממציאות ספורים על
ילדים מיחדים. למשל, ילדים צחקנים שאוהבים לצחק וגרים במצמק, וילדים
חולמניים שאוהבים לחלם וגרים ב _____ . וכשאמא מודיעה שהגיע
הזמן לישון, הן מחליטות, שמחר תהיינה המצאות חדשות!

במשימה האחרונה "תשבץ שורשים" נראה כיצד אפשר למצוא בדיוק את המילה הנכונה כאשר חושבים גם על אותיות השורש של המילה וגם על התיאור שלה.

תשבץ השורשים

11. כל מילה בתשבץ שלפניכם מוגדרת על ידי רמז ועל ידי אותיות השורש שלה. היעזרו ברמז ובאותיות השורש כדי למצוא את המילה.

דוגמה: כלי מטבח - ס.ג.נ תשובה: מסננת

הגדרות ושורשים:

מאוזן:

2. אירוע חגיגי - ח.ת.נ
4. מקום שכדאי לסתום בו את האף... - ז.ב.ל
5. זמן של כיף בבית הספר - פ.ס.ק
6. כדאי לקחת אותה לטיולים - ש.ק.פ
7. אפשר למצוא אותה בתיק עזרה ראשונה - ח.ב.ש
9. עכברים צריכים להיזהר ממנה - ל.כ.ד

מאונך:

1. אחד החגים - ש.ב.ע
3. קשור לפורים - ח.פ.ש
4. ראש החבורה - נ.ה.ג
6. צורה הנדסית - ש.ל.ש
8. אחד השיעורים בבית הספר - ע.מ.ל